

Hesteavl i 1892.

Af Statskonsulent J. Jensen.

Det kunde næsten tegne til, at den landøkonomiske Misère, vi nu ere fortrolige med paa andre Omraader, ogsaa vil til at tage fat paa Hestene, thi det forløbne Aar har ikke hørt til de bedste, uagtet Høsten jo var glimrende. Vor Udførsel af Heste har været mindre og Indførslen større samt Priserne dalende. Hvad er nu Grunden dertil? Fra 1886 til 1891 havde vi en i Forhold til det foregaaende Tidsrum betydelig forøget Hesteudførsel (fra ca. 12000 indtil 16—18000 Stkr. aarlig), uden at Indførslen steg i et lignende Forhold. Overskudsudførslen tiltog saaledes, at vi i Løbet af 5 Aar indførte mindst 20,000 Heste flere end sædvanlig, uden at det kan paavises efter Kreaturtællingerne, at Hestetillæget var tiltaget i samme Forhold. Som naturligt var kom Reaktionen saa vel i Form af formindsket Udførsel, som fornemlig af forøget Indførsel, og 1891 møder saaledes op med 9630 indførte Heste mod ca. 14925 udførte og 1892 med 7617 og 13007 samt en Overskudsindførsel af kun 5390 Stkr. Men selv dette lave Tal er dog ikke helt forskrækkende, thi i 1882 udgjorde Overskudet kun 4600 og i 1883 endog kun 2500 Heste. Under normale Forhold kunne vi næppe heller præstere mere end et Overskud paa 8—10,000 Stkr. aarlig undtagen ved et stærkt forøget Tillæg. Der er altsaa ingen Fare ved det formindskede Overskud, thi for Øjeblikket er Tillæget saa

stort, at vi nok komme paa ret Kjøl igjen. Aaret 1892 har været exceptionelt paa Grund af Koleraen, der standsede al Handel, og maaske ogsaa noget paa Grund af Mund- og Klovesygen. Om disse Kalamiteter alene ere Skyld i, at Priserne ere blevne saa trykkede, er vel vanskeligt at afgjøre, men forresten kunde man jo ogsaa nok tænke sig, at de ligefrem gyldne Tider for dem, der have givet sig af med Avl af Trækheste, have kulmineret. Det er aldeles utvivlsomt, at Luxushesteavl, naar undtages de enkelte Distrikter, hvor den staar meget højt, ikke hidtil har været forholdsmæssig lønnende. En 1ste Kl. Luxuskjørehest er betalt som en 1ste Kl. svær Trækhest, og en Hest til Rytteriet som en almindelig Sporvognshest, medens Affaldet fra den fine Hesteavl har været temmelig værdiløst. Dette Forhold har naturligvis i Tidernes Løb gjort sin Virkning, og den lette Hesteavl er mange Steder (f. Ex. ogsaa i Danmark) bleven indskrænket til det mindst mulige. For Tiden synes derimod gode Luxusheste og Remonter at være forholdsvis bedre begjærte end Arbejdsheste og at holde bedre Pris end disse.

Der er en Faktor, der er kommen frem i den seneste Tid, og som tilsyneladende kan faa en Del Indflydelse paa vor Afsætning af Heste og Retningen af vor Hesteavl, nemlig Driften af Sporvognene ved Elektricitet. Dette Spørgsmaal er paa Dagsordenen overalt, og i Amerika er det stærkt oppe. Amerikanerne ere jo i Reglen forud for Europa paa saadanne Omraader. Og det hedder sig nu, at New York allerede i 1892 er gaaet over til elektrisk Drift paa alle Sporvognslinier. Vi forsyne, som bekjendt, et stadig stigende Antal af Tysklands Byer med Sporvognsheste, saa vi vistnok tør paaregne, at vi sælge dem i tusindvis aarlig. I Forhold til Varens Beskaffenhed blive disse Heste dyrt betalte, idet den Forening af god Travbevægelse, Trækkeevne og roligt Temperament, som absolut kræves af en god Sporvognshest ikke findes hos mange Hesteslags. Da nu disse Egenskaber tillige passe godt for den mindre Landmand til hans Hjemmebrug, er det for-

staaeligt, at der ogsaa har været Talsmænd herhjemme for, at vi burde udvikle denne Specialitet. Men eftersom Udsigterne tegne for Tiden, vil mulig Sporvognshesten efter en Del Aars Forløb være en »saga blott«, hvorfor vi vistnok i Tide gjorde rigtigst i at slaa over i en Retning, der synes varigere. Hvis Elektriciteten sejrer i Løbet af nogle faa Aar til nævnte Brug, og vi tilmed stode med en for stor Hestebestand — en Følge af forceret Tillæg for Tiden — kunde Hesteprisen trykkes stærkt, især hvis Amerika samtidig oversvømmede Europa med sine »frigjorte« Sporvognsheste, der ikke ere i høj Pris derovre. Heldigvis have vi hidtil været fri for den amerikanske og anden oversøisk Konkurrence paa Hestoomraadet, men de Anstrængelser, der gjøres saavel i Nord- og Sydamerika som Australien, for at faa udmærkede Tillægsdyr af alle de bedste europæiske Racer, peger hen paa, at man tænker alvorligt paa ogsaa at producere Heste, der kunne give Indtægter. Amerikanerne ere ganske vist endnu bagefter paa dette Felt, da der kræves længere Arbejde for at producere gode Heste end godt Fedekvæg, men med deres Energi og praktiske Dygtighed samt Rigdom komme de nok med ogsaa her, inden vi ret tænke os denne Mulighed.

Det forekommer mig, at der var al mulig Anledning til, at vi rustede os i Tide for at møde den eventuelle Fare. Spørgsmaalet bliver da ganske naturligt: Hvorledes? Og Svaret maa vistnok nærmest blive dette: bort fra Avlen af Sporvognshesten og Droskehesten. Den Slags kommer altid i tilstrækkeligt Antal som Affald. Vort Maal maa, mere end det hidtil har været, blive en værdifuld, svær Trækhest til Brug for Industrien, Dybkulturen og Omnibuskjørslen. Vi have paa dette Omraade gode Forudsætninger, og vore Konkurrenter her blive i alt Fald i den nærmere Fremtid fornemlig de gamle Kulturlande i Europa: Belgiën, Frankrig og England, hvor der ikke kan arbejdes billigere end herhjemme. Da vi maa lægge Hovedvægten paa det tyske Marked, der vistnok er mindst ligesaa godt som noget andet, og vi ligge

det ligesaa nær som Belgierne, ere vi jo forholdsvis gunstig stillede. Rigtignok mangle vi endnu for en Del Kunderne til de svære Heste, som Tyskerne have maattet hente i de nævnte Lande, men den danske Hest er saa godt anskreven i Tyskland, at den utvivlsomt vil kunne optage Kampen med de andre Landes Heste, naar den blot tilfredsstiller i den attraaede Retning. Frygten, for at vi skulde faa Overproduktion af store svære Trækheste, er vistnok ugrundet, thi det tager i det mindste lige saa lang Tid at producere dem, som at arbejde dem ind paa Verdensmarkedet. Der vil sikkert ogsaa blive indvendt, at vi ikke kunne opdrætte de store, svære Dyr, men naar det bliver nødvendigt, komme vi vel over det. Landbruget lærer nok efterhaanden at skaffe Føde til en passende Besætning, og Danmark er da heller ikke noget særlig ufrugtbart Land helt igjennem. Paa flere af vore rige Øer, hvor Hestebestanden ikke staar Steppehestene fjernt m. H. t. Størrelse og Vægt, kunde man for Fødens Skyld vistnok opdrætte Karreheste. Og selv i de fattige Egne kunde man komme videre, end vi nu ere. For et Par Menneskealdrer siden, vare jo Husdyrene betydelig mindre end for Tiden paa samme Jordbund. Forresten udmærke vi os ved en vistnok utidig Frygt for store Dyr; saaledes er vort Kvæg utvivlsomt forholdsvis endnu mindre end Hestene her og end Kvæget er i Lande med lignende Frugtbarhed. Dette Forhold er ikke helt uden praktisk Betydning, naar vi udføre Dyr, thi saavel Fragt som Told gaar jo pr. Stk. Amerikanerne have aabenbart havt lige saa billig Fragt pr. ₤ Kjød til England som vi fra Esbjerg.

Hvad Tolden angaar, er den en Faktor af største Betydning for Tiden; i Forbindelse med Frygt for Smit-soter er den bestemmende for Omsætningen af Dyr. Sverrig, som vi jo tidligere havde til Kunde — og hvis eneste Kunde vi ere —, har jo faktisk lukket for vore Heste ved en Told paa 50 Kr. Tyskland har, siden den protektionistiske Strømning kom til at raade der, taget 20 Rmk. (18 Kr.) pr. Hest, men i 1892 slappedes Baandene lidt, idet

Føl og Plage under $2\frac{1}{2}$ Aar nu komme ind for 10 Mk. Denne Lempelse har vel ikke stor praktisk Betydning for os, siden vor Føludførsel er aftaget stærkt i de senere Aar (paa Grund af den høje Told?) — hvormeget vides ikke, da vi ikke føre Liste over Udførslen af Føl som over Kalve, — men Nedsættelsen peger dog hen paa, at man i alt Fald ikke i den nærmeste Tid tænker paa at lukke for os med en Told paa f. Ex. 50 Mk. De kunne vel ikke undvære os?

Der kan fra et theoretisk Standpunkt tvistes om, hvem der betaler Hestetolden: Tyskerne selv eller vi, men praktisk taget, bliver det vistnok rigtigst at regne, at det er os, der kvittere $\frac{1}{4}$ Mill. aarlig paa Hestekontoen. Vor anden Kunde, Franskændene, tage 30 Fr. ($21\frac{1}{2}$ Kr.) i Told af hver Droskehest, vi sælge dem, det bliver ca. 5 pCt. af Værdien. Englænderne have jo toldfri Indførsel af Heste, men vi udføre dertil paa lidt nær kun Ponier fra Island, hvilken Slags heller ikke kunde bære nogen Told. Heldigvis synes der for Hestenes Vedkommende ikke at være nogen Fare for, at smitsomme Sygdomme ville lægge Baand paa den fri Omsætning mellem Landene, med mindre vi andet Steds fra skulde faa indført Soter, som vi ikke ane nu. I Sammenligning med Kvæget, som Kvægpest, Ovens ondartede Lungesygge, Mund- og Klovsygge i høj Grad generer, naar Talen er om Afsætning, og som Tuberkulosen hænger herhjemme, ere Hestene et Lyspunkt for Landbruget. Og vi kunne for deres Vedkommende ventelig ogsaa se Tiden roligt i Møde, naar vi blot anstrænge os for at have gode Varer og at følge med Tiden.

Efter saaledes at have betragtet Vilkaarene for Hesteavlens og Forholdene i Almindelighed, skulle vi mere specielt betragte Sagen herhjemme i det forløbne Aar.

I det Hele taget kan det ikke siges at have været rigt paa Begivenheder, i alt Fald ikke for den svære Hesteavlens Vedkommende, og det er jo den, der har økonomisk Interesse for os. Arbejdet, der tidligere er begyndt m. H. t.

Avlens Fremme, er troligt fortsat; der er oprettet adskillige Hesteavlsforeninger, hvis Tal i Jylland nu er henimod 100, og kjøbt Hingste til stadig stigende Priser, idet Efter-spørgslen efter gode, jydsk Hingste er større end Tilbudet. Øboerne og da fornemlig Fynboerne ere nu mere end forhen Liebhaveere til den Slags, og de forlade deres tidligere Ideal: den finere »Blandings-Type«, der, naar ingen mere holder paa den, ender med at forsvinde. Man mærker tydeligt — ogsaa ved Dyrskuerne — at Begreberne begynde at klares, hvad den svære Hest angaar; der vil nu rent undtagelsesvis være Udsigt til, at de bedste, jydsk Avlsdyr vrages; efterhaanden ville sund Fornuft, praktisk Erfaring og Kjendsgjerninger feje de hippologiske Hypoteser ud, der have gjort saa mange Ulykker navnlig paa Øerne. Og saa skal det nok vise sig, at Avl af svære Heste ligesaa godt kan trives paa vore frugtbare Øer som andet Steds under ugunstigere Forhold, men selvfølgelig under Forudsætning af, at man begynder med noget godt og ikke som hidtil med smaat og fint Affald. Denne Sort, kan man selvfølgelig ikke paaregne, skal kunne overføre Egenskaber, som Størrelse og Masse til en i Forvejen lille og fin Hestebestand, saa de kunne holde sig i Slægtled.

I den lette Hesteavl har der været en Del Røre, men den hippologiske Bladkrig er dog stilnet af. Man synes nu at ville til at udrette noget; der er stiftet enkelte Foreninger, som have kjøbt Hingste her hjemme. Man gjør sig aabenbart mere fortrolig med den Tanke, at det er dem, der ere interesserede i forædlet Hesteavl, der selv maa lægge for. Begyndelsen blev gjort i 1891 med Dannelsen af en Forening paa Fyn, der kjøbte en dyr Hingst fra den holstenske Marsk. Men den har nok ikke gjort rigtig Lykke, og der synes ikke at være nogen Fremgang i den forædlede Hesteavl derovre. Det tidligere omtalte Stutteri paa Biskopstorp til Produktion af Remonter, hvilket støttes af Krigsministeriet, har man endnu ikke hørt meget til offentlig. Paa Sjælland er der ogsaa sket en god Begyndelse til Handling, idet en Forening i Odsherred har

kjøbt en 3-Aars Yorkshire-Hingst i England for ca. 7000 Kr., Men Hovedbegivenheden er dog den Kjendsgjæring, at Godsejerstanden synes at ville til at tage fat for Alvor paa Forædlingens Fremme. Og med de Betingelser, den raader over netop paa dette Omraade, er det sikkert, at der vil blive udrettet noget. Det er at prise den for, at den nu vil tage Del i Arbejdet og ofre noget for den Sag, den særlig interesserer sig for, og som virkelig ogsaa har praktisk Betydning for Landet. Blot nu Sagen maatte blive sat godt i Gang! Begyndelsen ser i alt Fald meget lovende ud. Under »Foreningen til den ædle Hesteavl's Fremme« og med dennes værdifulde Støtte agtes der dannet en »Forening til Ride- og Kjørehesteavlens Fremme paa Sjælland«, og der agtes nok i dette Øjemed kjøbt nogle gode, stærke Fuldblods- og adskillige Halvblodshingste til Udstationering. Et Udvalg af Sagkyndige har allerede været rundt i Udlandet for at blive klar over, hvilken Halvblodstype, der bør foretrækkes. Efter Forlydende ere »Østpreusserne« opgivne som for fine og for »lavt gaende« hvorimod man skal have faaet et gunstigt Indtryk af den engelske Hackney, en lille, men kjønt Hest »med Rejsning og Gang«, meget lig vore »Hamlet'er«. Denne Type er paa Moden for Tiden, hvilket vi jo godt kjende til fra Priserne, der betales for gode Frederiksborg-Heste af denne Slags. Paa Bornholm er man ogsaa med; dér tilstræbes derimod Anskaffelsen af en østpreussisk Hingst. Der er saaledes gode Udsigter til, at vi i indeværende Aar komme stærkt med paa Halvblodsavlens. Og Tiderne synes jo, som foran antydet, at begunstige Forsøgene.

Om imidlertid disse, der jo tænkes foretagne i stor Stil — omtrent som Krydsningerne med Landstutteriets Hingste i sin Tid — og med forskjellige »Slag«, ville bidrage til at fremme Ensartetheden hos den sjællandske Hest eller ville gaa af uden dyrt købte Erfaringer, er vist et Spørgsmaal. Men der er næppe Tale om at opnaa Enighed mellem de forskellige Retninger, hver især maa forsøge sig og sejre eller — gjøre Fiasko.

Spørger man nu om, hvordan »Ledelsen«, o: Hingsteskuekommissionerne og navnlig deres Formænd stille sig til de projekterede Krydsningsforsøg, da har man nu heldigvis officielle Udtalelser at holde sig til fra Formændene for Sjællands, Fyns og Bornholms Distrikter, idet denne holder paa Blodshesteavl, eventuelt »Østpreussere« medens hines Formaal med den »lette sjællandske (fynske) Hesteavl er at komme bort fra Blodet og af det for Haanden værende Materiale at faa dannet en lettere Arbejdshest (Se Beretningen om Statsdyrskuekommissionens Virksomhed 1892. Pag XXII). Det Hele synes saaledes noget broget for Øjeblikket, men Sagen klarer sig vel i Tidens Løb.

Dyrskuerne have i 1892 frembudt en Del af Interesse, idet der af »Foreningen af jyske Landboforeninger« afholdtes et Fællesskue, alene for unge Dyr (2- og 3-aarige Heste af begge Kjøen foruden Kvæg, Svin osv.). Dette Skue betyder i Virkeligheden en Revolution i vort Dyrskuevæsen, idet Principet ved alle Fællesskuer hidtil jo var at have med udviklede Dyr at gjøre, der vare temmelig sikre at bedømme. Nu har Udviklingen i de senere Aar, uavnlig i Hesteavlen, ført med sig, at Ungdommen er bleven mere paaagtet og derfor, i Harmoni med Tidsretningen, skete der i Viborg et Brud paa Traditionen. At Forandringen er en tidssvarende Forbedring er utvivlsomt, men praktisk taget vil det maaske vise sig, at der er gaaet lidt hurtig og radikalt frem. De unge Dyr alene ville muligvis ikke endnu kunne fylde nok eller være i Stand til at vedligeholde Publikums Interesse, hvis Skuerne bleve afholdt aarlig. Det første var imidlertid vellykket for Hestenes Vedkommende, og Foreningens næste Skue bliver jo paa Grund af Landmandsforsamlingen iaar først afholdt i 1894.

Ved Hingsteskuet i Roskilde skete efter stærk Presion den tidssvarende Forandring i 1892, at Hingstene ligesom alle andre Steder blive paa Dyrskuepladsen under Skuet til Publikums Beskuelse. Ligeledes

sondredes der denne Gang meget skarpere end hidtil mellem de lette og de svære Heste; idet de tidligere næsten ikke have været til at skjelne fra hverandre, (da de jo vare lette allesammen). Men denne Gang ryddede Kommissionen næsten alle de lette ud af den svære Afdeling og erstattede dem for en Del med jyske Hingste. Det var første Gang, at jyske Hingste officielt ere blevne anerkjendte paa Sjælland. Begge disse Foranstaltninger vandt utvivlsomt Befolkningens Bifald; Skade, at Kommissionen ikke gjorde Skridtet fuldt ud og delte sig i to Dommerkomiteer, én for hver Afdeling efter Medlemmernes Tilbøjelighed for den ene eller den anden Retning, thi ingen, der kjender en Smule til Bedømmelse, og hvorpaa den bør gaa ud, vil vist benægte, at det er bedst, at Dommen fældes af Mænd, der have Forstaaelse af og Interesse for det, de skulle bedømme. Kommissionen staar imidlertid vistnok ene med et grundforskjelligt Syn paa dette Forhold, idet den officielt har udtalt at »det kunde jo kun virke som et gavnligt Korrektiv overfor en énsidig Opfattelse, naar saakaldte Jydevenner deltagte i Bedømmelsen af Frederiksborgheste og omvendt. Imidlertid har det sjællandske Landbodelegeretmøde nu to Aar i Træk enstemmig udtalt sig for Ønskeligheden af en Deling, saa det jo blot er et Tidsspørgsmaal, naar Kommissionen retter sig efter Befolkningens bestemt udtalte Ønske. Hingsteskekommisjonen har endvidere taget en Bestemmelse, der tilsyneladende staar i Modstrid med dens hidtidige Arbejden for at danne en sjællandsk Landrace af det tilstedeværende Materiale, idet den har forladt den gjældende Regel for Præmiering: at Landheste, hhv. til sværere og lettere Brug, skulde være af dansk Type og Præg og bevislig være faldne efter danskfødte Forældre. Man fandt sig nemlig efter den nugældende Husdyrlov¹⁾ ikke berettiget til at afvise Hingste, der ikke opfyldte den anførte Betingelse. (Se Beretning om Stats-

¹⁾ I de andre Distrikter handles der altsaa muligvis imod Loven.

dyrskue Kommissionens Virksomhed 1892 Pag XXV og XXVI). Herefter kan altsaa f. Ex. belgisk Halvblod, indført fra Sverrig, opnaa Præmie paa Sjælland i den svære Afdeling, og lettere, svenske Hingste eller Afkom af Traverhingste, naar de da ikke regnes for Halvblod (Afdl. C I) — æske Præmie som danske Landheste. Fuldblodet er derimod atter kommet til Værdighed, idet det er opført som en Afdeling for sig, uagtet det »aldrig« møder ved Dyrskuerne. Det er i det Hele taget uhyre fornemt og fordringsfuldt; der forlanges saaledes, at Fuldblodshingste skulle kunne faa Præmie uden at underkastes den befalede »Kraftprøve«; medens andre veltjente gamle Hingste skulle gjøre denne anstrængende Tour. Kraftprøven er nærmest en Sundhedsprøve, og det var jo ikke utænkeligt, at en Fuldblodshingst, lige som simplere Hingste, f. Ex. kunde være »Lungepiber«. Bliver der taget Hensyn til Fuldblodsmændenes Ønsker, maa Kraftprøven fornuftigvis ophøre ved Sjællands Hingsteskuer fremtidig, ellers øves der Uretfærdighed mod Opdrætterne.

Om Avlsforeningerne er der, som foran anført, det at melde, at de vedblivende tiltage i Antal, fornemlig i Jylland. Paa Øerne ere Foreningerne til Hesteavlens Forbedring dannede efter meget forskellige Principer, navnlig paa Sjælland, men alligevel synes de dér at trives daarligst. Man klager over Mangel paa Tilslutning og lever ved Haabet om forøget Statstilskud. Om dette Middel kunde hjælpe, er maaske ikke absolut sikkert, men for Tiden synes der jo nærmest at være Tendens til Nedgang i Statens Tilskud til Avlsforeningerne, der ere blevne for talrige efter Beløbet, der dertil er bleven beviliget. Paa visse Egne mulig først paa Sjælland, forestaar der formodentlig en Krise i Hesteavlsforeningsspørgsmaalet, idet en hel Del Foreninger, navnlig af dem der ikke have været heldige eller godt ledede, utvivlsomt ville opløse sig med Tab, hvilket naturlig maa afskrække Folk fra at danne ny. Men der turde ogsaa snart være Foreninger nok, naar de gjorde Fyldest, saaledes som man havde tænkt sig.

Hesteavlforeningerne foretage som bekjendt Kaaring af Avlsdyrene. Det synes som om Hingstekaaringerne, efter at de ere blevne til »Fælleskaaringer« for større Distrikter, vinde Udbredelse og faa Betydning. De foretages i Slutningen af Februar inden Bedækningstiden og omfatte alle yngre Hingste og alle dem, der ikke have faaet »Hovedpræmie« ved Hingsteskuet Aaret forud. De ere altsaa nærmest at betragte som en Revision af Dyrskuernes Arbejde. Alle Hingsteholdere møde nu til Kaaring i de Egne, hvor en saadan foretages og underkaste sig Dommen, der fældes. Naar en Hingst ikke bliver kaaret, maa den ikke bedække de kaarede (ø: de gode) Hopper, og den bliver derved næsten slaet ihjel. Det er utvivlsomt, at en sagkyndig og dygtig Bedømmelse her er et mægtigt Middel til at fremme Hesteavlens. Og det er ogsaa de fremmelige Egne, der fornemlig have akcepteret dette Hjælpemiddel, men Foranstaltningen breder sig N. og V. paa. Der opnaas i Jylland inden ret mange Aar ad Frivillighedens Vej det samme og forhaabentlig mere end i Tyskland ved den tvungne Statskaaring af Hingste, thi vi kunne være strængere, da de, ikke-kaarede Hingste her jo kunne benyttes til Avl, og vi altsaa ikke behøve at tage det Hensyn, at Landet skal holdes forsynet med det tilstrækkelige Antal Hingste.

Sammenslutningen af de jyske Hesteavlforeninger i en Fællesforening vinder Tilslutning, og ventelig bliver denne i Løbet af nogle Aar Organet for alle jyske Hesteopdrættere. Det er en Selvfølge, at Hesteavlens specielle Formaal og Interesser hverken kunne varetages fuldt ud af Landboforeninger eller Staten, det er i første Række Opdrætterne selv, der vide, hvor Skoen trykker, og som have Fordel af, at Sagen ledes paa bedst mulig Maade. Med Fællesforeningens indskrænkede Midler og uden Sikkerhed for Statstilskud er der ikke for Øjeblikket meget at stille op. Dens Plan m. H. t. Opdrætningsanstalten strandede paa pekuniære Vanskeligheder. Den hviler altsaa til bedre Tider for at komme frem alene som Avlsforeningernes Barn.

Efter at først »Foreningen af jydsk Landboforeninger« og senere Landmandsmødet har adopteret »Samvirkende jydsk Hesteavlsforeninger« Plageskuer for Hopper (Aarhus 1890) som Led i deres Virksomhedsplan, have Hesteavlsforeningerne nu optaget Præmiering af Samlinger af Heste fra Avlsforeninger samt Præmiering for fortrinlig Mønstring af Heste ved Landmandsmødet. Formodentlig gaa disse Foranstaltninger ogsaa ind under mægtigere Institutioners Virksomhedsomraade. Vi have hidtil altfor meget manglet Initiativ i Retning af ny praktiske Foranstaltninger paa Hesteavlens Omraade, idet de ledende Mænd ikke direkte have været interesserede i den. Her er utvivlsomt et Felt, hvor et fornuftigt Selvstyre hører hjemme.

Den eneste Ulempe, Avlsforeningerne foraarsage, men som gaar ud over dem selv, er Hingsteprisernes Stigning, hvorved utvivlsomt følelige Tab ville komme til at ramme mange Foreninger, og i ethvert Fald Nettofortjenesten ved Hestetillæg formindskes gennem Bedækningspengenes Stigning. Men der er intet at gjøre ved Sagen for Tiden. Staten yder jo kun Tilskud i Forhold til en Indkjøbspris af 8000 Kr., men det har ikke hjulpet. Hingsteprisen er nu saa høj, at man maatte ønske for Sagens Skyld, at den ikke vilde stige yderligere. Der er sidste Aar budt 22000 Kr. for en 3 Aars jydsk Hingst ved Fællesskuet i Viborg. Naar hele Kapitalen forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. A. og afdrages i 10 Aar, er den aarlige Ydelse dertil alene 2750 Kr., medens Statsbidraget jo kun andrager 400 Kr., og Præmien i Gjennemsnit for 10 Aar ikke nær kan sættes saa højt. Foderpenge og Assurance løbe op imod 1000 Kr. Hingsten skulde altsaa indbringe aarlig i 10 Aar ca. 2800 Kr.; beregner man 100 bedækkede Hopper aarlig, hvoraf 75 pCt. drægtige, maa Bedækningspengene absolut sættes til 30—40 Kr. Og saa bliver der endda intet Overskud for Risikoen. I Opdrætterens Fortjeneste, hvis han bliver nødt til at sælge Føllet for 150 Kr., og det er ingen

usandsynlig Pris for tarveligere Middelvarer, gjør da Bedækningsprisen altsaa et slemt Skaar.

Af Hingste, der ere solgte, skal anføres en 4-Aars for 14000 Kr. og en anden for 10,000 Kr., medens den almindelige Pris har været ca. 8000 Kr. foruden »Vilkaar«. Der er solgt nogle 2 $\frac{1}{2}$ Aars Hingste for 7—8000 og i Slutningen af Aaret en 1 $\frac{1}{2}$ Aars til Fyen for 8000 Kr., ogsaa foruden »Vilkaar«.

Hopperne ere forholdsvis ikke dyre, idet Enkeltmand kjøber dem og ikke faar noget Statstilskud til Hjælp. I Sammenligning med Priserne for gode Hopper f. Ex. i England koste de jyske kun Smaapenge: 10—1500 Kr. højest. Vi mangle jo næsten ganske Kjøbere til den Vare blandt vort Aristokrati og store Landbostand. Og Bønderne have ikke Raad til at give saadanne »Fancy-prices« for Hopper som for Hingste, og som de engelske Lorder betale.

Hestepriisen har i Aarets Løb, som foran antydet, været noget trykket og nedadgaaende. 1. Kl. Heste er betalt med 800—1000 Kr. Omnibus- og Enspænder-Sporvognshestene: 7—800 Kr., 2. Kl. Heste: 5—700 Kr. og Droskehestene: 4—500 Kr.

Mod Slutningen af Aaret taltes der endog om, at Nedgangen i Prisen var 50—100 Kr. pr. Stk. Gode, store, fede Heste have holdt Prisen bedst, medens det som sædvanlig mest gaar ud over de simple Varer. Og Markederne blive mere og mere Samlingspladserne for Middelgoods, idet vore Hestehandlere hjemme opkjøbe det bedste til Tyskland og opstalde de bedre Heste for at sælge dem til fremmede Hestehandlere, der paa den Maade hurtig kunne forsyne sig. Hestehandler Schou i Vejle solgte saaledes til en Mand fra Nürnberg i Februar 60 Heste for 50,000 Kr. Vi have i de senere Aar ogsaa faaet Afsætning til Bayern og Baden. — Prisen paa Luxushestene er som sædvanlig lidt vanskelig at faa Rede paa, da vi egentlig ikke have nogen videre Afsætning af den Slags. De fleste, der gaa herfra, ere vistnok svenske Heste. Prisen paa de bedre

er som for de svære Heste, enkeltvis en Del dyrere. Derimod er der høje Priser paa Kjøre- eller Rideheste, som vore Hestehandlere hente i Tyskland. 1ste Kl. Varer koster paa Hamborg-Markedet indtil 3000 Kr. Parret eller mere. Saadanne Priser ere heller ikke ualmindelige Forlangender for tyske Heste her i Kjøbenhavn, men Varerne ere rigtignok ikke de samme. Luxushestehandlen er et Lotteri; naar Hestehandlerne træffe den rette Mand, tjener han store Penge, indtil 100 pCt., medens der derimod sjælden kan lægges mere end 100 Kr. paa Indkjøbsprisen, naar Talen er om en Arbejdshest. Det er Luxushestene, der gjøre Hestehandlerne rige, medens Opdrætterne ikke faa meget af Profiten. Naar navnlig vort Aristokrati og i det Hele taget Fuldblodsmænd udtale sig om Hestepreisen, have de sammenlignet de Priser, de selv have betalt Hestehandleren for Luxusheste med Markedsprisen herhjemme for ordinære Arbejdsheste, og derpaa er der unægtelig Forskjel. Men paa dette løse Grundlag er alligevel den tidligere almennyttige Læresætning: at Udlandet blot købte vore Heste for Prisbilighedens Skyld, bygget, ligesom Foranstaltningerne til Hesteavlens Forædling. Vore Ledere have desværre saa sjælden været Opdrættere eller Sælgere!

Stambogførelsen fortsættes i det gamle Spor for den svære Hesteavl's Vedkommende. Der er i Aarets Løb udkommen en Stambog om fyenske Hopper og 4de Hefte af jydsk Hingstestambog, der nu har 630 Numre.

Af andre literære Frembringelser paa Hesteavl's-Områder skal først nævnes et stort Antal Bladartikler, dernæst Bornholms Hesteavl af J. Jensen og Læren om Hestens Ydre af Lektor Goldschmidt. Denne Bog er aabenbart bestemt til at afløse Professor Proschs genialeste Værk, hans Ydrelære, som Lærebog for Veterinær- og Landbrugsselever.

Præmiesummen ved Hingsteskuer er forøget med 15000 Kr, til 65000 Kr., hvorved Præmierne for Hingste ere blevne meget rigelige i visse Distrikter.

Forberedelserne til Landmandsmødet i Randers iaar ere for en Del udførte, saaledes ere Præmierne fordelt. Til

de svære Heste er der denne Gang udsat 5000 Kr., det største Beløb, der endnu har været tiltænkt de jydsk Heste, medens de »lette« Heste (Frederiksborgerne) staa opførte med 1800 og Fuldblodet med 500 Kr. Endda kan man høre Misfornøjelse hos Vennerne af de lette Heste med denne Fordeling, idet de anse sig for forurettede derved. Men naar man tager Hensyn til, hvad der i Antal møder i Randers af svære og lette Heste, Hestenes Værdi som Markedsvare og deres Betydning for Avlen i Landet, burde de svære Heste denne Gang snarere havt hele Beløbet.

Der klages ogsaa navnlig fra Kvægopdrætternes Side over de smaa Præmier ved Landmandsmødet, og man gjør Sammenligninger med Udlandet. Men man glemmer, at vi give mange, men mindre, medens de andre give faa, store Præmier, f. Ex. 2—3 i hvert Hold.

I det Hele taget er det næppe berettiget her i Landet at beklage sig over, at Staten i Sammenligning med andre Lande yder for lidt til Præmier. Vi uddele jo Statspræmier til samme Dyr hvert Aar uden Hensyn til Alderen, medens man andet Steds ofte kun giver én, rigtignok stor Præmie en Gang for alle.

Der har af og til været udkastet Tanker om Danmarks Deltagelse i Chicagoudstillingen med Heste ligesom for flere Distrikters Vedkommende i Tyskland. I det Hele taget har man vist noget overvurderet denne Udstillings Betydning for Europa. Tolden vil sikkert blive en uoverstigelig Mur; men selv om vi kun beregne at sælge Avlsdyr, stilles der store Fordringer til dem ogsaa for at indføres. Vi have desuden ingen gode Heste at undvære, hverken til Udstillingsbrug eller til Salg, og det daarlige kunne vi næppe faa solgt; den danske Hest er »for lidt Hest« ved Siden af de store Kolosser paa en Dyrskueplads, og dertil er den for dyr. Selve Udstillingen med Rejsen dertil vilde sandsynligvis ogsaa gjøre det af med adskillige af vore forkjælede Hingste. Og Hensigten var dog ikke at gjøre Fiasko, hvad vi nok have gjort en Gang tidligere ved en Verdensudstilling.
